

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Poláchem ve věci

žalobkyně: **M. M.**, nar. X
státní příslušnost X
t. č. pobytem X
zastoupená advokátem JUDr. Matějem Šedivým
sídlem Václavské nám. 21, 110 00 Praha 1

proti

žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
sídlem Poštovní schránka 21/OAM, 170 34 Praha 7

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 9. 2024, č. j. OAM-1651/ZA-ZA11-K10-2023

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 10. 9. 2024, č. j. OAM-1651/ZA-ZA11-K10-2023, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 8 228 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně JUDr. Matěje Šedivého, advokáta se sídlem Václavské náměstí 21, 110 00 Praha 1.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobkyně se včasně podanou žalobou domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalovaného (dále též „napadené rozhodnutí“), jímž žalovaný neudělil

žalobkyni mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

2. Z napadaného rozhodnutí vyplývá, že žalovaný nedospěl k závěru, že by žalobkyně mohla ve své vlasti pociťovat odůvodněnou obavu z pronásledování z důvodu její homosexuální orientace. Skutkové okolnosti azylového příběhu žalobkyně totiž nenasvědčují tomu, že by jí takové pronásledování skutečně hrozilo. Žalobkyně k přesvědčení o své sexuální orientaci údajně dospěla před třemi lety. Přesto i poté absolvovala dvě dlouhodobé návštěvy Íránu, z nichž se bez problémů vrátila. Při pobytu v zemi původu doposud nečelila žádným problémům. Pokud by žalobkyně skutečně byla lesba a pociťovala ve vlasti obavy z bičování, věznění nebo trestu smrti, jak tvrdí, jen stěží by byla ochotná do Íránu jezdit. Žalovaný zohlednil také intenzitu a rozsah toho, jak žalobkyně svou tvrzenou sexuální orientaci dává veřejně najevo, a to jak během svých pobytů v Íránu, tak také v České republice, kde dlouhodobě žila a kde si svou orientaci údajně uvědomila. Žalobkyně nebyla za celou dobu, co si má svou orientaci připouštět, o této skutečnosti nijak sdílná; svěřila to pouze svým rodičům a jedné kamarádce. O své homosexuální orientaci se žalobkyně veřejně před nikým nešířila a ani ji nedávala najevo na sociálních sítích či ve společnosti. Nikdy nevedla partnerský či sexuální život. Žádnou známost přitom nenavázala z toho důvodu, že se to ostatním neodvážila říci. Nikdy nebyla aktivní ani na poli LGBT komunity. U žalobkyně tedy dle žalovaného absentují charakteristiky, které sexuální orientaci jednotlivce definují. Správní orgán konstatoval, že pokud by povrchní a nepřesvědčivá tvrzení žalobkyně o její lesbické orientaci měla být akceptována jako reálný stav věci, pak by musela být automaticky přiznávána mezinárodní ochrana každému, kdo prohlásí, že je příslušníkem sexuální menšiny, a to bez toho, aniž by se tak sám choval nebo se svými sexuálními projevy takto identifikoval. Dále žalovaný poukázal na výpověď samotné žalobkyně, kterou učinila v řízení o jejím správním vyhoštění. Při pohovoru (který se konal až poté, co si měla údajně uvědomit svou odlišnou sexuální orientaci) na výslovný dotaz, zdali existuje nějaký důvod, proč by se nemohla vrátit do země původu, odpověděla, že jí tam žádné nebezpečí ani pronásledování nehrozí; pouze obecně zmínila, že jsou v Íránu ženy utlačované. O obavách týkajících se sexuální orientace nic neuvedla. Správní orgán neakceptoval vysvětlení, které žalobkyně k této situaci uvedla v nynějším řízení, že se domnívala, že v České republice získá povolení k pobytu, a proto o těchto osobních věcech nechtěla mluvit. Žalovaný uzavřel, že žalobkyně tvrdí naprosto vyfabulované a nepravdivé informace. Je tudíž přesvědčen, že žadatelka v řízení ve věci mezinárodní ochrany své azylové důvody (tj. lesbickou orientaci) uplatňuje pouze zcela účelově.

II. Podání účastníků

II.A Žaloba

3. Proti napadenému rozhodnutí brojí žalobkyně žalobou, jíž se domáhá jeho zrušení a vrácení věci žalovanému k dalšímu řízení. Namítá, že správní orgán vycházel ze zastaralých podkladů, neboť nejnovější z nich je ze září roku 2023, tedy z doby takřka rok před vydáním napadaného rozhodnutí. Za tuto dobu došlo v Íránu k eskalaci zpříšňování společenského života a příklonu k ortodoxnímu islámu, v důsledku čehož

se v zemi původu žalobkyně uskutečnily (v době po vydání tohoto podkladu) masové demonstrace. Dále žalobkyně namítá, že to byl sám správní orgán, kdo se podílel na tvorbě podkladů, na které odkazuje, což je nepřípustné.

4. Žalobkyně výslovně připouští, že v domovském státě doposud nečelila pronásledování pro svou odlišnou sexuální orientaci, neboť tu důsledně skrývala. Je proto bez relevance, zdali v mezidobí opakovaně cestovala do Íránu. Hrozící nebezpečí očekává až v případě otevřeného projevu své sexuální orientace, který je v budoucnu nevyhnutelný. Dle ní lze pochopit, že homosexuálně orientovaná nezletilá dívka může do značné míry tajit svoji sexuální orientaci, avšak postupem času bude mít zajisté zájem navázat partnerský vztah a zahájit soužití, což se stane důvodem pro pronásledování. Její lesbická orientace neznamená, že žije nezřízeným způsobem života a navazuje promiskuitní vztahy; má za cíl si najít životní partnerku, namísto množství realizovaných vztahů se chce soustředit na jejich kvalitu a dlouhodobost. Její sexuální orientace nemusí být nutně spojena s extremistickými projevy, jako je výstřední styl oblékání či účesu, jak tomu u homosexuálně orientovaných dívek mnohdy bývá.
5. Předmětem řízení by dle ní mělo být primárně posouzení postavení homosexuální menšiny na území Íránu, neboť důvody její žádosti o mezinárodní ochranu jsou ryze sexuální. Žalobkyně tvrdí, že žalovaný neposoudil postoj jejího domovského státu k tomu, pokud by v zemi původu otevřeně (byť nikoliv aktivisticky) projevovala svoji sexuální orientaci; proto považuje napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné.

II.B Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný ve svém vyjádření uvádí, že námitky žalobkyně nepovažuje za důvodné, pročez navrhl zamítnutí žaloby. Má za to, že rozhodoval s maximálním zohledněním individualizované situace žalobkyně, své názory a závěry podrobně vysvětlil. Naproti tomu text žaloby by ve své podobě mohl sloužit prakticky pro všechny žadatele o mezinárodní ochranu hlásící se k homosexuální orientaci, kteří zároveň pocházejí ze zemí, kde je taková orientace nahlížena negativně. Podkladové materiály byly aktuální. Skutečnost, že některé z nich byly zkompletovány samotným žalovaným, neznamená, že si správní orgán jejich obsah vymyslel, jak je ostatně patrné z množství zdrojů.

III. Posouzení věci krajským soudem

7. Žaloba byla podána osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „s. ř. s.“), ve lhůtě stanovené v § 32 odst. 1 písm. b) zákona o azylu.
8. Krajský soud v Brně přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních bodů, jež žalobce uplatnil v žalobě (§ 75 odst. 2 s. ř. s.), jakož i řízení, které předcházelo jeho vydání, a ověřil, zda rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti. Při přezkoumání rozhodnutí soud vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s. ř. s.), s přihlédnutím k čl. 46 odst. 3 *směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany* (tzv. procedurální směrnice).
9. Soud ve věci rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání.

10. Soud se nejprve zabýval přezkoumatelností napadeného rozhodnutí. Příčinou nepřezkoumatelnosti může být nedostatek důvodů správního rozhodnutí, který nastává mimo jiné tehdy, pokud není možno z jeho odůvodnění spolehlivě seznat, jakými úvahami se správní orgán řídil, resp. proč považoval námitky účastníka řízení za liché. Nepřezkoumatelnost může nicméně spočívat i v tom, že argumentace účastníka je odmítnuta jako nesprávná, aniž by bylo v kontextu individuálních okolností zdůvodněno, v čem tato nesprávnost spočívá [k tomu blíže srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále též „NSS“) ze dne 9. 6. 2004, č. j. 5 A 157/2002-35, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, ze dne 27. 9. 2017, č. j. 1 As 252/2016-48, či ze dne 17. 8. 2023, č. j. 1 Afs 66/2023-79].
11. Napadené rozhodnutí je poměrně obsáhlé, čítá 16 stran a žalovaný v něm individualizovaně ve vztahu ke skutkové situaci žalobkyně vysvětluje, proč dospěl k závěru, že jí v zemi původu nehrozí pronásledování. Jak bude níže vysvětleno, z rozhodnutí ovšem není jednoznačně seznatelné, zda správní orgán považoval výpovědi žalobkyně učiněné v řízení o mezinárodní ochraně za věrohodné (tedy jestli uvěřil jejímu tvrzení o lesbické sexuální orientaci), či nikoliv. Za této situace ovšem nelze napadené rozhodnutí přezkoumat, neboť žalovaný nepostavil na jisto, zda žalobkyně patří k sociální skupině, o níž sám správní orgán připouští, že je v zemi jejího původu pronásledována. Takový závěr ovšem bylo pro řádné posouzení žádosti žalobkyně o mezinárodní ochranu nezbytné učinit.
12. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně v rámci poskytnutí údajů k žádosti o mezinárodní ochranu dne 5. 3. 2024 mimo jiné uvedla, že v České republice žije už devět nebo deset let, studuje tady. Do Íránu se sice může vrátit na návštěvu za svou matkou, ale nemůže tam trvale bydlet. Je příslušnicí LGBT, protože se obává, že by v Íránu byla kvůli tomuto ohrožena na životě.
13. Při prvním pohovoru ke své žádosti dne 12. 3. 2024 žalobkyně mimo jiné uvedla, že hlavním důvodem, proč žádá o azyl, je skutečnost, že je lesbické orientace. Kdyby přijela do Íránu, hrozil by jí trest smrti. Při minulém výslechu u cizinecké policie dne 21. 3. 2023 o své sexuální orientaci nemluvila proto, že se ji na to policie výslovně neptala; sama nechtěla o své sexuální orientaci nic říkat, protože se styděla. Myslela, že nebyl důvod se o tom zmiňovat, neboť v té době zažádala o trvalý pobyt. V případě návratu do země původu se bojí projevovat své pocity související se sexuální orientací, protože kdyby se to někdo dozvěděl, její život by byl ohrožen. V Íránu byla naposledy v létě 2022 asi na dva měsíce za účelem návštěvy svých příbuzných; neprojevovala tam nijak svoji sexuální orientaci, takže neměla žádný problém. Bojí se ale, že se v Íránu někdo dozví, že je lesba. Za to by jí hrozil trest smrti, bičování nebo dlouhé vězení. Celý život pro ni byla její orientace tabu. Nemůže ale nadále udržovat toto tajemství. Její rodiče vědí o tom, že je lesba. Uvědomila si to asi před třemi lety. Stávalo se, že se jí někdo líbil (žena), ale ona to nedala najevo, aby to nepokazilo jejich kamarádství. Žádný partnerský vztah doposud neměla. Se svou sexuální orientací se svěřila rodičům a nejbližší kamarádce.
14. Při doplňujícím pohovoru dne 27. 6. 2024 žalobkyně mimo jiné sdělila, že v řízení o správním vyhoštění se o své sexuální orientaci nezmínila proto, že očekávala, že v České republice získá jiné pobytové oprávnění, a proto nezmiňovala tak osobní záležitost.

Může se do Íránu vrátit v tom smyslu, že si může koupit letenku a zaletět tam; když se ale íránská vláda dozví, že je lesba, bude to pro ni velký problém. Poukázala na to, že v řízení o správním vyhoštění byla ještě nezletilá. Toho, že je lesba, si všimnula před 3 lety; už je o tom přesvědčena, od té doby pocituje obavy. V roce 2022 jela do Íránu navštívit matku, její pobyt byl krátkodobý, delší dobu by tam bez obav žít nemohla. Když byla mladá, tak pozorovala, že její vrstevnice pohlíží na muže, a nechápala, že nemá takovou touhu. Více ji přitahovaly osoby stejného pohlaví; nebyla ale úplně přesvědčena, že je lesba. Časem pocítila, že má k holčkám větší pouto, více ji přitahují. Před třemi lety se ujistila, že je homosexuálně orientována. Tuto záležitost již sdělila i rodině. Na začátku sice byli v šoku, chtěli vysvětlení, ale když jim ho řekla, tak ji začali podporovat. Žalobkyně dále velmi podrobně popsala, za jaké situace svým rodičům sdělila, že je lesba. Dlouho přemýšlela nad tím, jak jim to má říct. S rodinou má dobrý vztah a nechtěla tuto záležitost před nimi skrývat, protože by se to později stejně dozvěděli. Nechtěla jim lhát, proto jim to řekla. Nechce v Íránu žít, skrývat a potlačovat zde svoje pocity celý život, žít se strachem, kdyby na ni náhodou přišli. Ke svým partnerským vztahům uvedla, že se jednou zamilovala do kamarádky. V době, kdy se šířil koronavirus, tak ji našla přes internet; byly denně v kontaktu a byla to první osoba, které řekla, že se jí líbí. To je ta kamarádka, která o ní ví, že je lesba. Krom rodičů a této kamarádky o její odlišnosti nikdo neví. Nyní má kamarádku ve Zlíně, po které má silnou touhu, líbí se jí, ale ještě jí neřekla své pocity, protože neví, jak by to přijala. Vztah se ženou navázala jen pociťově, intimně ne. Žádný heterosexuální vztah v České republice neměla. Lesbou se nestala okamžitě, postupně se to vyvíjelo, trvalo to poměrně dlouho, ale už to ví jistě.

15. Z protokolu o výsledku žalobkyně v řízení ve věci jejího správního vyhoštění ze dne 21. 3. 2023 vyplývá, že žalobkyně uvedla, že nemá žádný důvod, proč by se nemohla vrátit zpět o Íránu. Současně však konstatovala, že ženy jsou v zemi jejího původu velmi utlačované. V současné době je tam revoluce za práva žen, kterou velmi podporuje. Takže i proto by tam měla problémy. Více méně v Íránu pobývala v ukrytí. Jestliže by se tam vrátila nastalo, asi by byl problém. Kdyby ji vyhostili, mohli by ji chytnout a rozhodnout se, že ji potrestají.
16. Žalobkyně v žalobě namítá, že podstatou napadeného rozhodnutí mělo být posouzení postavení homosexuální menšiny na území Íránu. Právě v tomto kontextu žalovanému vytýká, že vycházel z nedostatečně aktuálních zpráv o zemi původu. Soud však konstatuje, že v projednávané věci je primární a výchozí problematikou posouzení uvěřitelnosti azylově relevantního tvrzení žalobkyně, že je osobou lesbické sexuální orientace, resp. vyhodnocení její celkové věrohodnosti. Pokud by totiž žalovaný neuvěřil žalobkyni, že je lesbou, pak by bylo v zásadě nadbytečné se zabývat postavením této menšiny v Íránu, neboť by se (dle názoru správního orgánu) situace LGBT komunity žalobkyně logicky nedotýkala. Jestliže však žalovaný dostatečně přesvědčivě nevyvrátí tvrzení žalobkyně, že je lesbou, pak je nezbytné se velmi pečlivě zabývat skutečným (faktickým) postavením homosexuálně orientovaných osob v Íránu, a to na základě objektivních, a především aktuálních podkladů.
17. V tomto ohledu soud poukazuje na rozsudek ze dne 28. 5. 2019, č. j. 4 Azs 35/2019-69, odst. [27], v němž Nejvyšší správní soud vyslovil, že je třeba se nejprve zabývat

„věrohodností tvrzení stěžovatele o jeho příslušnosti k sociální skupině, konkrétně skupině bisexuálních mužů. Pokud by totiž výpověď stěžovatele v tomto směru neobstála a nebylo by možné dospět k závěru, že stěžovatel je s největší pravděpodobností bisexuál, nemělo by již ani smysl zabývat se tím, zda a jakým způsobem jsou osoby s touto sexuální orientací v zemi původu pronásledovány a zda jsou dány podmínky pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany stěžovateli.“

18. V projednávané věci však žalovaný v napadeném rozhodnutí, i přes jeho obsáhlost, jednoznačně nekonstatoval, zda uvěřil sdělení žalobkyně, že je homosexuálně orientována, či nikoliv. Správní orgán opakovaně uvedl, že toto tvrzení žalobkyně je zcela účelové, její azylový příběh označil za „plytký, povrchní a nepřesvědčivý“. Dále vyslovil, že tvrzení o odlišné sexuální orientaci „naprosto zásadním způsobem krom výše řečeného markantně snižuje její samotná výpověď“, jejíž obsah „verifikuje účelově podanou žádost“. Uvedl též, že žalobkyně se „snaží navodit dojem, že je lesbické orientace“ (ke všem shora uvedeným citacím srov. str. 6 napadeného rozhodnutí). Nakonec žalovaný uzavřel, že „správní orgán po komplexním vyhodnocení azylového příběhu žadatelky dospěl k závěru o účelově podané žádosti o mezinárodní ochranu“ (srov. str. 9 napadeného rozhodnutí). Z těchto výroků lze dle soudu usuzovat na to, že žalovaný považuje azylově relevantní tvrzení žalobkyně o její odlišné sexuální orientaci za nevěrohodné. Pokud by totiž uvěřil tomu, že je lesbou, nemohl by její žádost bez dalšího označit za účelovou. Závěr o nevěrohodnosti výpovědi žalobkyně však správní orgán nikde explicitně nekonstatoval.
19. Na druhou stranu se ovšem žalovaný v dalších pasážích napadeného rozhodnutí současně zabýval postavením příslušníků sexuálních menšin (LGBT) v Íránu; vyhodnocoval jednotlivé zprávy o zemi původu žalobkyně, podrobně řešil časovou souslednost tamějších demonstrací, justičních reforem a taktéž pojednal o systému íránského trestního práva. Například ze zprávy *Informace norského Centra informací o zemích původu (LANDINFO) ze dne 16. 11. 2022 „Írán: Situace osob z LGBT komunity“*, která je založena ve správním spise a z níž žalovaný vycházel, vyplývá, že sexuální styk mezi ženami je v Íránu trestný a postihuje se 100 ranami bičem. Všechny typy trestného činu proti morálce se trestají smrtí, pokud k nim dojde při čtvrtém opakování, jestliže byl člověk již pro předchozí skutky potrestán (str. 9). Trestné činy proti morálce nelze obejít nebo za ně udělit soudem milost. LGBT komunita, která prožívá násilí a zneužívání uvnitř rodiny nebo na jiných místech, nemá v Íránu prakticky žádnou právní ochranu (str. 10). Chybějící transparentnost v soudních procesech ztěžuje možnost učinit závěr, jaké důkazní prostředky jsou v jednotlivých soudních případech týkajících se homosexuálního jednání rozhodující; většinou se jedná o doznání vynucené mučením. Pokud neexistují jiné důkazy, může se jako důkaz předložit poznání soudce; přísné rozsudky za homosexuální jednání přitom byly zpravidla rozhodnuty na základě tohoto institutu (str. 30-31).
20. Soud mimoděk dodává, že právě na základě téže zprávy LANDINFO sám žalovaný v jiné věci dovodil vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu, která hrozila homosexuálnímu muži v případě jeho návratu do Íránu (srov. rozsudek NSS ze dne 19. 11. 2024, č. j. 1 Azs 127/2024-48).

21. Ve vztahu k žalobkyni ovšem žalovaný v napadeném rozhodnutí vylučuje hrozbu jejího pronásledování nebo vážné újmy vždy právě s ohledem na relativizaci toho, zda je vůbec odlišné sexuální orientace. Odůvodnění napadeného rozhodnutí tedy nesprávně slučuje jak primární vyhodnocení (ne)věrohodnosti tvrzení žalobkyně, tak (teprve) následné posouzení situace žalobkyně jakožto homosexuálně orientované ženy po jejím případném návratu do země původu. Soud proto dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je nepřezkoumatelné, neboť z něj nelze jednoznačně seznat, zda žalovaný při posuzování tvrzeného strachu žalobkyně z pronásledování [§ 12 písm. b) zákona o azylu] a hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy [§ 14a odst. 1 zákona o azylu] považoval žalobkyni za lesbu, jak to ona sama o sobě tvrdí, či nikoliv.
22. Dle soudu je nezbytné, aby žalovaný nejprve posoudil a jednoznačně konstatoval, zda považuje tvrzení žalobkyně o její sexuální orientaci za věrohodné, nebo ne. Zodpovězení této otázky přitom náleží správnímu orgánu. Jelikož se však žalovaný v tomto ohledu v napadeném rozhodnutí již určitým způsobem vyslovil, považuje soud za účelné se k úvahám správního orgánu vyjádřit, neboť jejich dosavadní formulace není dostatečně přesvědčivá.
23. Obecně platí, že žadatel o mezinárodní ochranu musí unést důkazní břemeno pouze ohledně důvodů, které se týkají výlučně jeho osoby (srov. rozsudky NSS ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57, či ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, č. 1825/2009 Sb. NSS). Není proto jeho povinností, aby pronásledování své osoby prokazoval jinými důkazními prostředky než vlastní věrohodnou výpovědí. Je totiž naopak povinností správního orgánu, aby v pochybnostech shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele o azyl vyvracejí či zpochybňují (srov. rozsudek NSS ze dne 10. 12. 2021, č. j. 5 Azs 19/2020-45).
24. Důležitým vodítkem pro vyhodnocení žadatelem uváděné sexuální orientace je konzistentnost jeho výpovědí, resp. posouzení jeho důvěryhodnosti ve smyslu čl. 4 odst. 5 písm. e) kvalifikační směrnice. Podle tohoto ustanovení tvrzení žadatele nevyžadují důkazy, pokud byla zjištěna celková hodnověrnost žadatele. V tomto ohledu soud poukazuje na dokument zpracovaný Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) dne 23. 10. 2012 *Guidelines on International Protection No. 9: Claims to Refugee Status on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugee*, dostupný na www.unhcr.org (dále jen „Guidelines“). Z něj mimo jiné vyplývá, že požadavek správních orgánů na prokázání vztahu osob stejného pohlaví opomíjí citlivost možného zveřejnění homosexuálního vztahu, na rozdíl od zveřejnění vztahu heterosexuálního, pokud žadatel vyrůstal v zemi, kde jsou takové vztahy nepřípustné (Guidelines, bod 64).
25. Také z judikatury Soudního dvora Evropské unie (dále též „SDEU“) vyplývá, že prohlášení žadatele o mezinárodní ochranu o jeho sexuální orientaci nevyžaduje důkazy, pokud jsou splněny podmínky soudržnosti a hodnověrnost takového prohlášení (srov. bod 68 rozsudku SDEU ve věci C-473/16, *F. proti Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal*). V případech, kdy žadatel ani žalovaný není schopen doložit či vyvrátit určitou skutečnost či tvrzení žádným přesvědčivým důkazem, zůstává jediným důkazním prostředkem výpověď žadatele a klíčovým faktorem se stává

posouzení celkové věrohodnosti žadatele (srov. rozsudek NSS ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70). Jestliže o sexuální orientaci žadatele o mezinárodní ochranu není k dispozici žádný jiný důkaz, je třeba při posouzení této otázky vycházet především z obsahu jeho výpovědi (Guidelines, bod 62). Věrohodná výpověď žadatele je přitom dostatečným důkazním prostředkem, kterým žadatel prokazuje pronásledování vlastní osoby, resp. hrozby skutečného nebezpečí vážné újmy. Pokud má správní orgán ohledně předestřeného příběhu pochybnosti, je právě na něm, aby shromáždil všechny dostupné důkazy, které věrohodnost výpovědi žadatele vyvracejí či zpochybňují (srov. rozsudek NSS ze dne 21. 12. 2005, č. j. 6 Azs 235/2004-57). Drží-li se žadatel o mezinárodní ochranu po celou dobu řízení ve věci mezinárodní ochrany jedné dějové linie a jeho výpovědi lze označit za konzistentní, je třeba z jeho výpovědi vycházet (srov. rozsudky NSS ze dne 24. 7. 2008, č. j. 2 Azs 49/2008-83, ze dne 30. 9. 2008, č. j. 5 Azs 66/2008-70, a ze dne 24. 8. 2017, č. j. 1 Azs 227/2017-36).

26. Z judikatury SDEU také plyne, že závěr o nevěrohodnosti žadatele o mezinárodní ochranu nelze učinit pouze na základě skutečnosti, že neodhalil svou sexuální orientaci při první příležitosti, která mu byla poskytnuta k tomu, aby vysvětlil důvody pronásledování. [srov. rozsudek velkého senátu SDEU ze dne 2. 12. 2014, *A* (C-148/13), *B* (C-149/13), a *C* (C-150/13) v. *Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie*). Taktéž Ústavní soud v bodě 31 nálezu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16, vyslovil, že je vždy nutné zohlednit existenci řady ospravedlnitelných důvodů, proč žadatel o azyl nesdělí všechny relevantní důvody pro udělení azylu již před správním orgánem prvního stupně. Jako příklad uvedl, že dotazování při osobním pohovoru se této skutečnosti netýkalo a konkrétní informaci nezjistilo; žadatel nemusel pochopit relevanci některých skutečností pro žádost o mezinárodní ochranu; trauma, stud nebo jiné zábrany mohly zabránit úplnému ústnímu svědectví při osobním pohovoru (zejména v případě těch, kteří přežili mučení, sexuální násilí či pronásledování z důvodu sexuality); pohlaví tazatele nebo tlumočnicka mohlo být pro žadatele zábranou. Podle Ústavního soudu jsou všechny tyto důvody opodstatněné v tom smyslu, že lze pochopit, proč v některých případech žadatelé o mezinárodní ochranu relevantní azylové skutečnosti sdělí až v pozdější fázi řízení (obdobně srov. rozsudek NSS ze dne 2. 5. 2018, č. j. 6 Azs 370/2017-52). Nejvyšší správní soud pak v rozsudku ze dne 28. 5. 2019, č. j. 4 Azs 35/2019-69, doplnil, že tím spíše není možno *a priori* vylučovat věrohodnost azylových tvrzení žadatele o mezinárodní ochranu jen proto, že své důvody uplatnil až po více letech pobytu v Česku, pokud tuto okolnost přijatelným způsobem vysvětlil.
27. Konečně soud připomíná, že postihování lidí za homosexuální aktivity je považováno za pronásledování z důvodu příslušnosti k sociální skupině (srov. rozsudek NSS ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006-52). SDEU dospěl k závěru, že jako pronásledování lze nepochybně označit trest odnětí svobody, který je osobám za homosexuální jednání skutečně ukládán; takovéto trestání je totiž nepřiměřené a diskriminační, tudíž jej lze považovat za akt pronásledování (body 56 a 65 rozsudku SDEU ze dne 7. 11. 2013, spojené věci C-199/12 až C-201/12, *X, Y a Z proti Minister voor Immigratie, Integratie en Asiel*). SDEU současně zdůraznil, že sexuální orientace jednotlivce představuje natolik zásadní znak sociální skupiny, že daná osoba nemůže být nucena, aby se jí zřekla [čl. 10 odst. 1 písm. d) kvalifikační směrnice]. Žádat příslušníky dané sociální skupiny,

aby svou sexuální orientaci skrývali, je proto v rozporu se samotným uznáním charakteristiky, která je zásadní pro identitu dané sociální skupiny – všech jejích jednotlivců (bod 70 citovaného rozsudku). Proto nelze očekávat, že žadatel o azyl bude v zemi původu svou sexuální orientaci skrývat, aby se vyhnul pronásledování. Žadatel má totiž právo žít otevřeně ve společnosti takový, jaký je, aniž by to musel skrývat (srov. rozsudek NSS ze dne 18. 2. 2022, č. j. 5 Azs 82/2021-30). Definičním znakem sexuální orientace přitom není to, zda a jak osoba svou sexuální orientaci aktivně projevuje (Guidelines, bod 63 vii.).

28. Žalovaným v nyní projednávané věci vyslovené pochybnosti o odlišné sexuální orientaci žalobkyně (kteréžto však nevyústily v konkrétní závěr o její nevěrohodnosti) spočívají v následujících skutečnostech: 1/ žalobkyně byla dvakrát v Íránu na cca dvouměsíční návštěvě, aniž tam zakusila jakékoli příkoří; 2/ žalobkyně doposud nikdy neměla aktivní partnerský vztah se ženou, a to ani na území České republiky; 3/ žalobkyně v řízení o jejím správním vyhoštění neuvedla svou lesbickou orientaci jako důvod, proč by se nemohla vrátit do země původu.
29. Sama žalobkyně nezpochybňuje, že jí v zemi původu doposud nebyla způsobena žádná újma, a to ani při návštěvách jejích rodiny. Soud však zdůrazňuje, že posuzování žádosti o mezinárodní ochranu má prospektivní povahu. V rozsudku ze dne 24. 8. 2017, č. j. 1 Azs 227/2017-33, Nejvyšší správní soud vysvětlil, že prospektivní rozhodování znamená, že „se posuzuje riziko brozící žadateli v budoucnu. Pouhá skutečnost, že tedy stěžovatel dosud nebyl násilí (...) podroben, neznamená, že mu takové nebezpečí nehrozí.“ Pro účely hodnocení obav z pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu tedy musí být zkoumána mimo jiné též možnost budoucího pronásledování, k čemuž je využíván standard přiměřené pravděpodobnosti (srov. usnesení NSS ze dne 29. 5. 2023, č. j. 9 Azs 84/2023-28; obdobně srov. rozsudky NSS ze dne 26. 7. 2018, č. j. 7 Azs 162/2018-47, ze dne 31. 1. 2008, č. j. 4 Azs 47/2007-60, či ze dne 9. 6. 2008, č. j. 5 Azs 18/2008-83). Nadto je třeba především akcentovat, že v případě žalobkyně se jednalo o plánované dočasné pobyty (byť trvající v řádu několika jednotek měsíců), jejichž účelem byla návštěva nejbližší rodiny. Dle soudu je naprosto přirozené, že v rámci těchto „návštěv“ neměla žalobkyně důvod navazovat v zemi původu jakékoli homosexuální vztahy; ostatně odcestovala tam vždy toliko na předem omezenou dobu. Je tedy logické, že státní orgány proti žalobkyni nijak nezakročily, neboť ta se (doposud) aktivně neprojevovala jako příslušnice sexuální menšiny. Odlišná by ovšem byla situace, pokud se by žalobkyně musela do země původu vrátit natrvalo. Nelze totiž žádat příslušníky sexuálně definované sociální skupiny, aby svou sexuální orientaci skrývali.
30. Pokud jde o skutečnost, že žalobkyně doposud dle své vlastní výpovědi neprožila žádný homosexuální vztah (tedy neměla partnerku, s níž by „realizovala“ svou sexualitu), soud v obecnosti přisvědčuje žalovanému v tom, že se může jednat o jeden z dílčích aspektů, proč je možné tvrzení o odlišné sexuální orientaci žadatele o mezinárodní ochranu považovat za nevěrohodné. V projednávané věci však soud zdůrazňuje jako naprosto rozhodující skutečnost věk žalobkyně. Tento aspekt přitom žalovaný dostatečně nereflektoval. Žalobkyně se narodila v únoru 2006, v okamžiku provedení pohovoru k žádosti o mezinárodní ochranu v březnu 2024 jí tedy bylo teprve 18 let; pohovor

v řízení o správním vyhoštění proběhl v březnu 2023, kdy jí bylo toliko 17 let. Jestliže žalobkyně před žalovaným uvedla, že si svou odlišnou sexuální orientaci uvědomila cca před třemi lety, bylo to cca v jejích 15 letech. Jeden ze stěžejních argumentů žalovaného o snížené věrohodnosti žalobkyně tudíž spočívá v tom, že v období od svých 15 let do 18 let neměla partnerku, s níž by intimně prožívala svůj homosexuálně orientovaný sexuální život. Soud je však přesvědčen, že s ohledem na takto nízký věk žalobkyně nemůže být daný argument relevantní. Nelze „vyčítat“ čerstvě plnoleté dívce, nadto žijící v cizí (byť k LGBT komunitě nikoliv nepřátelské) zemi, že v tomto věku doposud neprožila žádný partnerský vztah. Soud má za to, že ani řada heterosexuálních chlapců a dívek, navazování jejichž partnerských vztahů lze pravděpodobně označit za snazší, taktéž nemá před 18. rokem svého věku za sebou intimně prožívaný vztah. Bude tedy na žalovaném, aby v dalším řízení patřičně zohlednil věk žalobkyně, a především jej zasadil do kontextu partnerského (sexuálního) chování jejích vrstevníků. Nadto je na místě připomenout, že definičním znakem sexuální orientace není to, zda a jak osoba svou sexuální orientaci aktivně projevuje (Guidelines, bod 63 vii.).

31. Co se týče výpovědi žalobkyně učiněné v řízení o jejím správním vyhoštění, je pravdou, že byla správním orgánem dotázána na důvody, proč se nemůže vrátit do země původu, přičemž v reakci na tuto otázku svou homosexuální orientaci výslovně neuvedla. V obecnosti však konstatovala, že v zemi původu „pobývala v ukrytí“ a kdyby se tam „vrátila nastalo, asi by byl problém“, s tím, že se bojí, že by ji mohli „chytout a rozhodnout se, že ji potrestají“. Především je však nutno vnímat, že se toho času jednalo o sedmnáctiletou dívku, která vypovídala na cizinecké policii ohledně své pobytové situace v České republice. Soud připomíná závěry Ústavního soudu o nezbytnosti zohlednění řady ospravedlnitelných důvodů, proč cizinec nesdělí všechny relevantní důvody pro udělení azylu při prvním setkání se správním orgánem. V projednávané věci přichází dle soudu v úvahu především stud spojený s pohlavím osoby tazatele (srov. nález Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16). V dalším řízení tedy žalovaný posoudí vysvětlení žalobkyně, proč se v řízení o správním vyhoštění nezmínila o své odlišné sexuální orientaci, prizmatem závěrů Ústavního soudu.
32. Kvůli nedostatečnému objasnění toho, zda žalovaný vůbec považoval výpověď žalobkyně za věrohodnou, je předčasné zabývat se aktuálností zpráv o zemi původu, které správní orgán v řízení shromáždil.

IV. Závěr a náklady řízení

33. S ohledem na shora uvedené krajský soud dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. zrušil napadené rozhodnutí kvůli nepřezkoumatelnosti závěrů správního orgánu ohledně věrohodnosti tvrzení žalobkyně, že je homosexuální orientace. Věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.
34. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem krajského soudu obsaženým v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
35. Výrok o nákladech řízení má oporu v § 60 odst. 1 s. ř. s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměl úspěch.

Žalobkyně měla ve věci plný úspěch, a přísluší jí proto právo na náhradu nákladů řízení před krajským soudem, které důvodně vynaložila proti žalovanému, který ve věci úspěch neměl (neboť napadené rozhodnutí bylo zrušeno).

36. Za účelně vynaložené náklady považoval krajský soud mimosmluvní odměnu zástupce žalobkyně za dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a písemné podání žaloby) po 3 100 Kč podle § 7 bod 5, § 9 odst. 4 písm. d) a § 11 odst. 1 písm. a) a d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024. Za úkony právní služby to činí celkem 6 200 Kč. K tomu je nutné připočíst hotové výdaje dvakrát po 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu, ve znění účinném do 31. 12. 2024). To činí dohromady částku 6 800 Kč. Zástupce žalobkyně je plátcem DPH, protože se odměna advokáta navyšuje o 21 %.
37. Žalovaný je tedy povinen zaplatit žalobkyni částku ve výši celkem 8 228 Kč, a to do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně JUDr. Matěje Šedivého, advokáta se sídlem Václavské náměstí 21, 110 00 Praha 1 (výrok II.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítne pro nepřijatelnost, pokud nebude svým významem podstatně přesahovat vlastní zájmy stěžovatele.

V Brně dne 30. září 2025

JUDr. Petr Polách v. r.
samosoudce